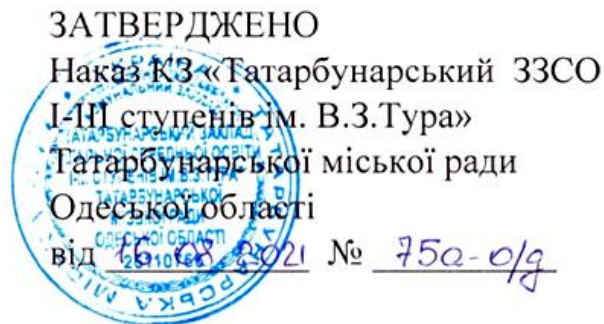

Інструкція №18

з охорони праці при проведенні занять у кабінетах трудового навчання (кулінарії та швейної справи)

1. Загальні вимоги охорони праці

1.1. До проведення занять у кабінетах технології допускаються вчителі, які пройшли обов'язковий інструктаж з охорони праці, медичний огляд та не мають протипоказань за станом здоров'я. До занять у кабінеті технології допускають тільки ті учні, які пройшли медичний огляд та ознайомились з інструкцією з охорони праці при проведенні занять у кабінеті трудового навчання.

1.2. Кабінет технології забезпечується первинними засобами пожежогасіння (вогнегасник, ковдра з негорючого матеріалу) та медичною аптечкою для надання первинної допомоги з набором медикаментів та перев'язувальних матеріалів, термін придатності яких постійно контролюється.

1.3. При проведенні занять в кабінеті технології на учнів можуть впливати наступні небезпечні та шкідливі фактори:

- порушення постави, викривлення хребта, розвиток короткозорості, якщо розміри меблів підібрані неправильно;
- порушення гостроти зору внаслідок недостатнього освітлення кабінету технології;
- ураження електричним струмом при несправному електрообладнанні кабінету технології;
- поява опіків при необережному поводженні з праскою, гарячими предметами при приготуванні їжі, порізи рук під час роботи з гострим інструментом (ножицями, ножем, голками тощо).

1.4. При проведенні занять в кабінеті технології учні повинні дотримуватися встановлених правил поведінки та розкладу навчальних занять, а також дотримуватися встановленого режиму праці та відпочинку, цієї інструкції. Відповідальними за дотримання техніки безпеки, виробничої санітарії та за охорону життя і здоров'я учнів під час роботи в кабінеті трудового навчання є вчитель.

1.5. Медичний огляд повинен відбуватися не рідше одного разу на рік. Допускати учнів до роботи без попереднього медичного огляду забороняється.

1.6. У кабінеті повинен знаходитися кімнатний термометр, щоб контролювати температурний режим.

1.7. Режим роботи учнів у кабінеті технології регулюється навчальними планами згідно з програмою навчання.

1.10. У вчителів та учнів повинна бути спеціальна форма для занять у кабінеті технології (халат або фартух, косинка, наруківники).

1.11. Допуск вчителів та учнів до роботи без спеціального одягу та запобіжних пристосувань суворо забороняється.

1.12. Вчитель трудового навчання зобов'язаний уважно стежити за виконанням учнями під час занять в кабінеті технології вимог охорони праці та техніки безпеки, а також забезпечити необхідний догляд за засобами індивідуального захисту.

1.13. У процесі занять учні повинні дотримуватись вимог особистої гігієни, утримувати в чистоті своє робоче місце, дотримуватись встановлених правил поведінки.

| 1.14. Обов'язки вчителя трудового навчання:

- пройти інструктаж з охорони праці під час роботи в кабінеті трудового навчання;
- проводити інструктаж учнів з охорони праці перед кожним окремим видом робіт з обов'язковою реєстрацією в журналі інструктажів з охорони праці та класному журналі;
- під час проведення занять дотримуватися правил пожежної безпеки, знати місця розташування первинних засобів для гасіння пожежі;
- навчати школярів правильному та безпечному поводженню з обладнанням, яке знаходиться в кабінеті технології, безпечним методам виконання робіт і стежити за дотриманням учнями заходів безпеки;
- забезпечувати безпечне користування електричними плитами, мийками, швейними машинами, прасками та іншим обладнанням під час проведення занять в кабінеті технології;
- здійснювати контроль за виконанням учнями вимог даної інструкції;
- перед початком занять ретельно перевіряти справність електричних плит, прасок, швейних машин та іншого навчального обладнання в кабінеті технології;
- забезпечити стійкість меблів та обладнання, які розташовуються в кабінеті, в тому числі класної дошки;
- про виявлені неполадки негайно повідомити адміністрацію школи;
- ні в якому разі не застосовувати несправне обладнання;
- гарантувати наявність у кабінеті засобів індивідуального захисту (ватно-марлевих пов'язок, халатів, косинок, нарукників, наперстків);
- проводити перевірку наявності спеціального одягу в учнів перед початком уроків;
- забезпечити наявність у кабінеті технології медичної аптечки з необхідним набором медикаментів та перев'язувальних матеріалів для надання першої допомоги, знати телефон найближчого медичного закладу;
- організувати робочі місця для школярів у відповідності до вимог техніки безпеки в кабінеті технології;
- навчати школярів правильному та безпечному застосуванню обладнання, яке знаходиться в кабінетах швейної справи та кулінарії, безпечним методам здійснення робіт, стежити за дотриманням учнями заходів безпеки;
- забезпечити вільний доступ до кожного робочого місця, довести до відома учнів, що суворо заборонено захащувати проходи між рядами учнівськими сумками та портфелями;
- при нещасному випадку негайно приступити до надання першої допомоги, повідомити про подію шкільну медсестру, адміністрацію школи.

| 1.15. Вчителю категорично заборонено:

- порушувати інструкції з охорони праці в кабінетах трудового навчання;
- допускати до занять учнів, які не пройшли медичний огляд та інструктаж з охорони праці в кабінеті технології;
- допускати використання несправного та неперевіреного обладнання;
- залишати учнів без нагляду на перерві та під час занять;

- залишати включеними електроприлади;
- закривати двері кабінету на ключ під час занять.

1.16. Вчитель зобов'язаний довести до відома учнів та забезпечити виконання ними таких важливих вимог:

Учням у кабінеті трудового навчання суворо заборонено:

- захащування проходів між рядами сумками і портфелями;
- підходити до відкритих вікон та відкривати фрамуги;
- штовхати один одного, кидатися різними предметами один в одного;
- без дозволу вчителя самостійно включати та виключати світло, електроприлади, праску, швейну машину;
- грюкати дверима;
- приносити до школи гострі, колючі та інші небезпечні для життя та здоров'я предмети, а також хімічних речовин.
- Учні в кабінеті технології зобов'язані:
- під час проведення уроків неодмінно дотримуватися правил внутрішнього розпорядку;
- неухильно дотримуватися техніки безпеки при використанні ножиць, ножа, голки, циркуля, лінійки, інших гострих і колючих предметів;
- при нещасному випадку потерпілий або очевидець інциденту повинен негайно повідомити про це вчителя, який, у свою чергу, інформує медсестру та адміністрацію школи.

1.17. Відповідальність за виконання правил техніки безпеки, виробничої санітарії та за охорону життя і здоров'я учнів під час роботи в кабінеті трудового навчання несе вчитель трудового навчання.

1.18. Учні, які допустили невиконання або порушення цієї *інструкції з охорони праці при проведенні занять у кабінеті трудового навчання*, притягаються до відповідальності, а з усіма учнями проводиться позаплановий інструктаж з охорони праці.

2. Вимоги охорони праці перед початком проведення занять

2.1. Вчитель в кабінеті технології зобов'язаний:

- ознайомитися з інструкціями з охорони праці в кабінеті трудового навчання;
- провести інструктаж з учнями з охорони праці в кабінеті трудового навчання;
- включити освітлення в кабінеті, впевнитись у належній роботі світильників. Рівень найменшої освітленості в кабінеті повинен бути не менше 300 лк (20 Вт/кв. м) при люмінесцентних лампах і не менше 150 лк (48 Вт/кв. м) при лампах розжарювання;
- переконавшись в працездатності електричного обладнання кабінету: світильники повинні бути надійно підвішені до стелі та мати світлорозсіюючу арматуру; комутаційні коробки повинні закриватися кришками; корпуси та кришки вимикачів та розеток не повинні бути тріснутими або сколеними, а також не мати оголених контактів;
- переконавшись у справності технічних навчальних засобів;
- переконавшись у справній роботі швейних машин, електроплит, прасок та іншого використовуюваного спеціального обладнання;
- перед включенням електричної плити перевірити справність шнура живлення;
- при включенні плити штепсельну вилку ввести в гніздо штепсельної розетки до упору. Не допускати вимкнення вилки смиканням за шнур;
- перевіряти наявність та справність заземлення електричного обладнання;
- оглянути зовнішній вигляд учнів: волосся має бути захованим під хустку, кінці якої не повинні звисати;
- перевірити санітарний стан кабінету трудового навчання, переконавшись в цілісності скла на вікнах та провітрити кабінет.
- переконавшись в тому, що повітря в кабінетах технології має температуру в межах 18-20°C.
- забезпечити учнів справним інструментом, необхідним для роботи;

- гарантувати безпечні умови зберігання інвентарю та обладнання: інструмент повинен розташовуватися в спеціальних ящиках, шафах, столиках біля обладнання,
- контролювати чистоту віконних отворів, скло має бути очищене від пилу та бруду, очищення світильників слід проводити не рідше двох разів на рік. Залучати учнів до цих робіт не дозволяється. Мити вікна і очищувати світильники категорично заборонено без проходження обов'язкового цільового інструктажу у завгоспа;
- переконатися у правильності розстановки меблів у кабінеті: відстань між зовнішньою стіною кабінету і першим столом повинно бути не менше 0,5-0,7 м, відстань між внутрішньою стіною кабінету і столами повинно складати не менше 0,5-0,7 м, відстань між задньою стіною кабінету і столами повинно дорівнювати 0,7 м, відстань від класної дошки до перших столів повинно бути 2,4-2,7 м, відстань від класної дошки до останніх столів повинна становити не більше 8,6 м, віддалення місць занять від вікон не може перевищувати 6,0 м.
- розміщення учнів за столами слід проводити відповідно до санітарно-гігієнічних вимог, робочі столи повинні відповідати зросту учнів: меблі групи № 1 (помаранчеве маркування) – зріст 100-115 см, меблі групи № 2 (фіолетове маркування) – зріст 115-130 см, меблі групи № 3 (жовте маркування) - зріст 130-145 см, меблі групи №4 (червоне маркування) - зріст 145-160 см, меблі групи № 5 (зелене маркування) - зріст 160-175 см, меблі групи № 6 (блакитне маркування) – зріст понад 175 см.
- учням, які мають значне зниження слуху, робочі місця відводять за першими і другими столами. Учням, які мають знижену гостроту зору, місця відводяться ближче до вікна за першими столами. Учням з ревматичними захворюваннями, схильним до частих ангін та гострих запалень верхніх дихальних шляхів, робочі місця відводяться якомога далі від вікон. Не менше двох разів на рік учнів, що сидять в крайніх першому і третьому рядах, варто міняти місцями з метою попередження виникнення порушення постави і викривлення хребта.
- з метою забезпечення належного природного освітлення, в кабінеті трудового навчання не допускається розташування на підвіконнях квітів.
- всі використовувані в кабінеті демонстраційні електричні прилади повинні справно працювати і мати заземлення або занулення.

2.2. Вчителів в кабінеті трудового навчання заборонено:

- допускати до занять учнів, які не пройшли інструктаж з охорони праці та техніки безпеки при проведенні занять у навчальних майстернях;
- ставити будь-які предмети на шафи;
- допускати використання погано закріплених шаф, швейних машин, електроплит, прасок, класної дошки, парти, що мають несправності, негайно вживати заходів щодо усунення виниклих неполадок.

3. Вимоги охорони праці під час проведення занять

3.1. Учні в кабінеті трудового навчання мають низку обов'язків:

3.1.1. Дотримання вимог вчителя та правил поведінки на уроці.

3.1.2. Використання обладнання кабінету тільки з дозволу або за командою (сигналом) вчителя.

3.1.3. Акуратне виконання вправ під час проведення фізкультхвилинок.

3.1.4. Дотримання наступних правил охорони праці:

- В ході приготування їжі на електроплиті користуватися тільки емальованим посудом.
- При використанні ріжучих інструментів дотримуватися максимальної обережності.
- Картоплю чистити желобковим ножом, рибу - скребком, м'ясо проштовхувати у м'ясорубку дерев'яним товкачем. Передавати один одному ножі та виделки тільки ручкою

вперед. Нарізку хліба, гастрономічних виробів, овочів та інших продуктів здійснювати на обробних дошках, дотримуючись правильних прийомів різання. Пальці лівої руки зігнути і розташувати на деякій відстані від леза ножа.

- Дотримуватися обережності під час застосування ручних терток. Щільно утримувати оброблювані продукти (фрукти, овочі тощо), не проводити обробку дуже маленьких частин.

| При роботі з гарячими рідинами (вода, жир та ін):

- стежити, щоб при закіпанні вміст посуду не виплеснувся через край, для цього слід зменшити вогонь або взагалі вимкнути плиту;
- кришки гарячого посуду брати тільки рушником і знімати від себе;
- сковорідку ставити та знімати, тримаючи за ручку;

| При роботі з голками та шпильками:

- обов'язково шити з наперстком;
- зберігати голки та шпильки лише в установленому місці (спеціальній коробці, подушечці тощо), ніколи не залишати їх на робочому місці (столі), ні в якому разі не брати голки та шпильки в рот;
- не використовувати при шитті іржаву голку;
- викрійку до тканини необхідно прикріплювати гострими кінцями шпильок в напрямку від себе.

| При роботі з ножицями:

- зберігати ножиці тільки в установленому місці (коробці);
- дотримуватися обережності при використанні ножиць;
- класти їх зімкнутими гострими сторонами від себе.

| При роботі на швейній машині:

- не можна нахилитися близько до рухомих частин швейної машини;
- не тримати руки близько лапки, щоб уникнути поранення голкою;
- перед сточуванням переконатися у відсутності шпильок або голок на лінії шва виробу.

| При роботі з праскою:

- не залишати включену в електричну мережу праску без нагляду;
- включати і вимикати праску лише сухими руками;
- ставити праску на азбестову, мармурову або керамічну підставку;
- стежити за нормальною роботою праски. Про всі несправності повідомляти вчителю;
- стежити за тим, щоб підошва праски не торкнулася шнура;
- відключати праску, тримаючи тільки за вилку.

| 3.2. Учні у кабінеті трудового навчання заборонено:

- порушувати правила охорони праці в кабінетах технології;
- перебувати в кабінетах технології за відсутності вчителя;
- захащувати свої робочі місця та проходи учнівськими портфелями, матеріалами і відходами виробництва.
- залишати на робочому місці предмети, які не потрібні для виконання роботи;
- торкатися без дозволу вчителя до навчального обладнання, в тому числі до праски, швейних машин, електричних плит;
- порушувати вимоги вчителя та дисципліну;
- самостійно вмикати електричні прилади;
- робити різкі рухи, щоб уникнути травмування.

| 3.3. Вчитель трудового навчання зобов'язаний:

- забезпечити безпечне використання обладнання в кабінеті трудового навчання;
- в обов'язковому порядку підтримувати дисципліну учнів на уроці;
- виконувати санітарно-гігієнічні вимоги щодо режиму провітрювання навчального приміщення, а також температурного режиму;
- дотримуватися норм освітлення кабінету;

- при здійсненні роботи з технічними засобами навчання, дотримуватися всіх правил їх безпечної експлуатації та охорони праці;
- при відкриванні віконних рам фіксувати їх у відкритому положенні гачками. При відкриванні фрамуг обов'язково повинні бути обмежувачі. Щоб уникнути падіння з віконного отвору, а також поранення склом, категорично заборонено сідати та ставати на підвіконня;
- забезпечити виконання всіх правил охорони праці учнями в ході роботи в кабінеті трудового навчання.

3.4. Вчителів в кабінетах технології суворо заборонено:

- залишати без нагляду учнів;
- використання несправного обладнання;
- розташовувати квіти на підвіконні (зادля забезпечення належної природної освітленості в кабінеті технології);
- захащувати вікна виробами, інструментами, матеріалами та іншими предметами;
- закривати кабінет на ключ під час занять.

4. Вимоги охорони праці після закінчення занять

Після закінчення занять у кабінеті технології вчитель зобов'язаний:

4.1. Вимкнути всі електроприлади, що знаходяться в кабінеті.

4.2. Привести в порядок робочі місця.

4.3. Відпочити та провести вологе прибирання в кабінеті.

4.4. Зняти спеціальний одяг, привести себе в порядок.

4.5. Закрити вікна, фрамуги, вимкнути світло.

4.6. Закрити кабінет, здати ключ.

5. Вимоги охорони праці в аварійних ситуаціях

5.1. Вчитель трудового навчання повинен:

- при виникненні пожежі негайно провести евакуацію учнів з приміщення, інформувати про пожежу адміністрацію закладу, повідомити до найближчої пожежної частини за телефоном 101, самостійно приступити до гасіння осередку пожежі за допомогою первинних засобів пожежогасіння;
- при прориві системи опалення терміново вивести учнів з кабінету, перекрити засувки в тепловому вузлі будівлі та оперативно викликати слюсаря-сантехніка;
- при отриманні травми надати першу допомогу потерпілому своїми силами, передати інформацію про це медсестрі та адміністрації школи, у разі необхідності відправити потерпілого до найближчого від навчального закладу медичного закладу в супроводі дорослого;

5.2. Учень в кабінетах технології повинен:

- при поганому самопочутті інформувати про це вчителя;
- при виникненні нестандартної ситуації зберігати спокій та неухильно виконувати всі вказівки вчителя.

*Інструкцію розробив відповідальний
за охорону праці закладу*

Т. Мінчева

З інструкцією ознайомлений (а)

«__» _____ 20__ р.

(прізвище, ім'я)

(підпис)